

Jan Bouchet

Weet je nog, Filip

Voorwoord

In mijn kinderjaren mocht ik na een ernstige ziekte geen zware inspanningen of sport meer doen. Ik zocht spontaan rustige bezigheden zoals het nauwkeurig observeren van mijn leef-omgeving. Dit alles bracht een innige verbondenheid teweeg die dan gebroken werd door een besloten leven in een kostschool. Eens daarbuiten begon de grote bezorgdheid over het opbouwen van een zelfstandig bestaan in de maatschappij: studies, werk, gezin... en dat viel beter mee dan verwacht. Het beetje zelfvertrouwen dat ik had opgebouwd, deed me op een gegeven moment toegeven aan een innerlijk verlangen om de wijde wereld te zien. Ik vertrok met mijn jong gezin naar Afrika, dan naar China, de USA en terug naar Europa, vier continenten, vier diverse beschavingen. Het was een gewaagde onderneming. Gelukkig heb ik de kracht gevonden om het vertrouwen van vrouw en kind waar te maken. Zij van hun kant verbaasden mij steeds weer door hun aanpassingsvermogen na iedere nieuwe verhuis.

Helaas heeft het dodelijk ongeval van mijn eenentwintigjarige en enige zoon een zware domper op ons geluk gezet. Ik heb in dit boek een parallel trachten te leggen tussen zijn jeugd en de mijne. We waren beiden als eenjarig kind al verhuisd; ik naar een aangrenzend dorp en hij naar Lusaka midden in zuidelijk Afrika. Rond ons zesde levensjaar beleefden we beiden een nieuw begin, ik na mijn ziekte en hij door een verhuis naar China. Op ons elfde trok ik naar de kostschool en verhuisde hij met ons van New York naar Atlanta (Georgia). Op ons zestiende maakten we onze eerste

grote reis, ik naar Rome en wij met ons tweeën samen doorheen de USA. En dan kwam de hogeschool en de grote ontplooiing die voor mij onverwacht rijk aan ervaringen is geworden, maar voor hem fataal. Voor de ene duurt het leven langer dan verwacht en voor de andere eindigt het abrupt op jonge leeftijd.

Het verlies van een enig kind is onvoorstelbaar hard. Mijn vrouw Jeannine, al verzwakt door ander leed, heeft het niet lang overleefd. Ikzelf heb me erdoorheen geslagen. Ik heb mijn verdriet wat kunnen verwerken door erover te schrijven. Dat was niet vanzelfsprekend. Mijmeringen zijn persoonlijk en intiem. Het vergt moed om deze oprecht tot uiting te brengen. Wellicht heeft mijn verblijf in China me wat inzicht gegeven in de mystiek van het oosters denken. In tegenstelling tot de westerse focus op logica, durven oosterlingen stilstaan bij de totale samenhang van het leven, de natuur en zelfs het universum met als doel innerlijke harmonie en verlichting te bereiken.

Ik heb me daardoor soms laten verleiden tot een wat dromerige schrijfstijl waarin woorden een levendige evocatie van herinneringen en emoties vormen. Velen zullen zich hierin wellicht weerspiegeld zien.

Alle nog levende personen die met naam en toenaam in dit boek vermeld staan, hebben daarvoor hun toestemming gegeven. De plaatsnaam van het dorp waar ik ben opgegroeid heb ik enkel om stilistische redenen verkort. Uittreksels uit dagboeken zijn authentiek, waarbij ik de originele tekst in een vreemde taal zelf in een vrije Nederlandse vertaling heb omgezet.

Het is een lome zomerse namiddag in O'beek. Ik kijk vanuit mijn veranda naar de tuin, een hoge groene wal. De sparren bloeien. Ze dragen jonge lichtgroene scheuten die op lichtjes in een kerstboom lijken. Er plenst wat water om de hoek van de schuur. Daar neemt een merel zijn bad in het metalen dienblad van Cristal Alken dat ik elke ochtend vul met vers pompwater. Dan staat de propere merel op de hoge rand, kijkt een poosje rond en besluit te vliegen.

Tegen de middag ga ik wat verpozen in de pergola midden op de wei. Het wemelt er van leven. Al sinds het begin van de lente zingt er een vogel waarvan ik de naam niet ken. Het is geen lijster, geen sijs, geen mees. Het is zeker geen vink want diens zang ken ik maar al te goed aan zijn pierewiet. Ik zie hem vaak vrij en vrolijk door de lucht hoppen. Maar deze vogel... hij zingt ononderbroken voor uren een gevarieerd wijsje, snel, rad en ik begrijp zijn vogeltaal niet.

*Lieve vogels allemaal,
hoe leer ik toch jullie taal?*

Ik probeer hem te vinden, zoek tussen de schaduwen in de bomen, tussen de bladeren en op de takken, maar niets beweegt.

In de verte roept een koekoek. Het is lang geleden dat ik er nog een hoorde. Een koekoek doet me denken aan zijn ei, maar ik heb er nooit een gezien, evenmin als de koekoek zelf.

*'Ik zag de koekeek nooit,
evenmin als zijn ei.
Morgen ligt hij wellicht dood
ergens midden op de wei.'*

Dat versje blijft maar in mijn hoofd rondwaren terwijl ik naar die vogel zonder naam zoek daar ergens in de loofgroene kruin van de eik. Is dat nu een zomereik of een wintereik, vraag ik me af. Het valt me plots op dat die gedachte onbewust steeds maar in me opkomt bij het kijken naar een eik. Ik herken de noten-, kersen- of kastanje-boom, de spar, de els, de esdoorn, de berk en ook de eik. In duizend parken met bomen zou ik een boom aanduiden en zeggen, dit is een Amerikaanse eik, een Spaanse steeneik, een Portugese kurkeik of onze eigen inlandse eik, maar ik zou nooit zomaar feilloos uit mijn hoofd kunnen zeggen, dit hier is een zomereik en die daar een wintereik.

Dan zet ik mijn leesbril op en sla met dat handig rood lintje de *'Villa des Roses'* van Willem Elsschot open bij de pagina waar ik laatst gebleven was. Ik lees wat, maar al snel raak ik in een doezel, waarbij me Sibille weer verschijnt. Ik schiet wakker wanneer het boek uit mijn handen glijdt. De mysterieuze vogel zingt nog steeds zijn lied.